

Akkermelkdistel (*Sónchus arvénsis* L. var. *arvénsis*)

Geliefd en gevreesd

Bij veel insecten is de akkermelkdistel een geliefde plant, ruim 50 soorten vinden op een of andere wijze hun voedsel op de plant. Van diverse mineervliegjes leven de larven in de bladen. Bij de akkerbouwers is de plant echter gevreesd, omdat zij zich in de akkers tot een hardnekkig onkruid kan ontwikkelen.

Kosmopoliet

Akkermelkdistel is een een variëteit van *Sónchus arvénsis* L., een van de ruim 50 leden van het geslacht

8 Melkdistel (*Sónchus* L.), behorend tot de

- Compositiefamilie (*Compósitae*). Van oorsprong afkomstig uit Europa en West-Azië heeft de plant zich in de loop der tijd ontplooid tot een kosmopoliet van de gematigde streken. In ons land is het een zeer algemene plant op voedselrijke plaatsen, in het bijzonder waar de grond verstoord is. In de duinen wordt een andere variëteit aangetroffen, de zeemelkdistel (*Sónchus arvénsis* L. var. *marítimus*), die veel gelijkenis vertoont met de akkermelkdistel.

Geen distel

De geslachtsnaam *Sónchus* L. is een afleiding van *Sonchos*, een oude Griekse plantennaam, waarmee een distelachtige plant werd aangeduid. Toch is deze overblijvende bijenplant geen distel. De veervormig gelobde bladeren zien er met hun puntige tanden langs de rand wel distelvormig uit, maar de gehele plant bevat melksappen, hetgeen haar onderscheidt van de distels.

Sterk ontwikkeld wortelgestel

Uit een zaailing vormt zich eerst een bladrozet, waardoor veel licht wordt opgevangen en de plant zich ondergronds snel kan ontwikkelen. Het sterk ontwikkelde wortelgestel bestaat uit dikke wortels, waarin een reserve aan voedsel kan worden opgeslagen, en uit lange kruipende wortelstokken. Vooral de laatste zijn zo gevreesd bij de akkerbouwers omdat zich daaruit na bewerking van het land heel gemakkelijk nieuwe planten kunnen ontwikkelen.

De plant heeft een rechtopstaande stengel die zich in de bloeiwijze gaat vertakken. Bovenaan zijn de stengels dicht bezet met klierharen. De grote bladeren staan verspreid op de stengel en hebben aan de bladvoet oortjes, die tegen de stengel liggen.

Grote bloemhoofdjes

De akkermelkdistel begint in juni te bloeien en gaat daar in vele gevallen mee door tot laat in de herfst als de eerste nachtvorsten er een einde aan maken. De bloemhoofdjes, die in een tuilvormige bloeiwijze op lange behaarde stengels staan, zijn in diameter ongeveer 5 cm groot, ze zijn de grootste van de paardebloemachtigen. Ze bevatten ongeveer 100 gele lintbloemen, waarvan de randbloemen groter zijn. Daardoor lijken de hoofdjes groter en vallen beter in het oog van bezoekende insecten. De hoofdjes zijn maar een deel van de dag geopend, en dan ook alleen als het weer zonnig is. Een paar uur na zonsopgang gaan ze open en tegen de middag sluiten ze zich alweer. De bloemen langs de rand gaan eerst open en successievelijk zet de bloei zich naar het midden voort.

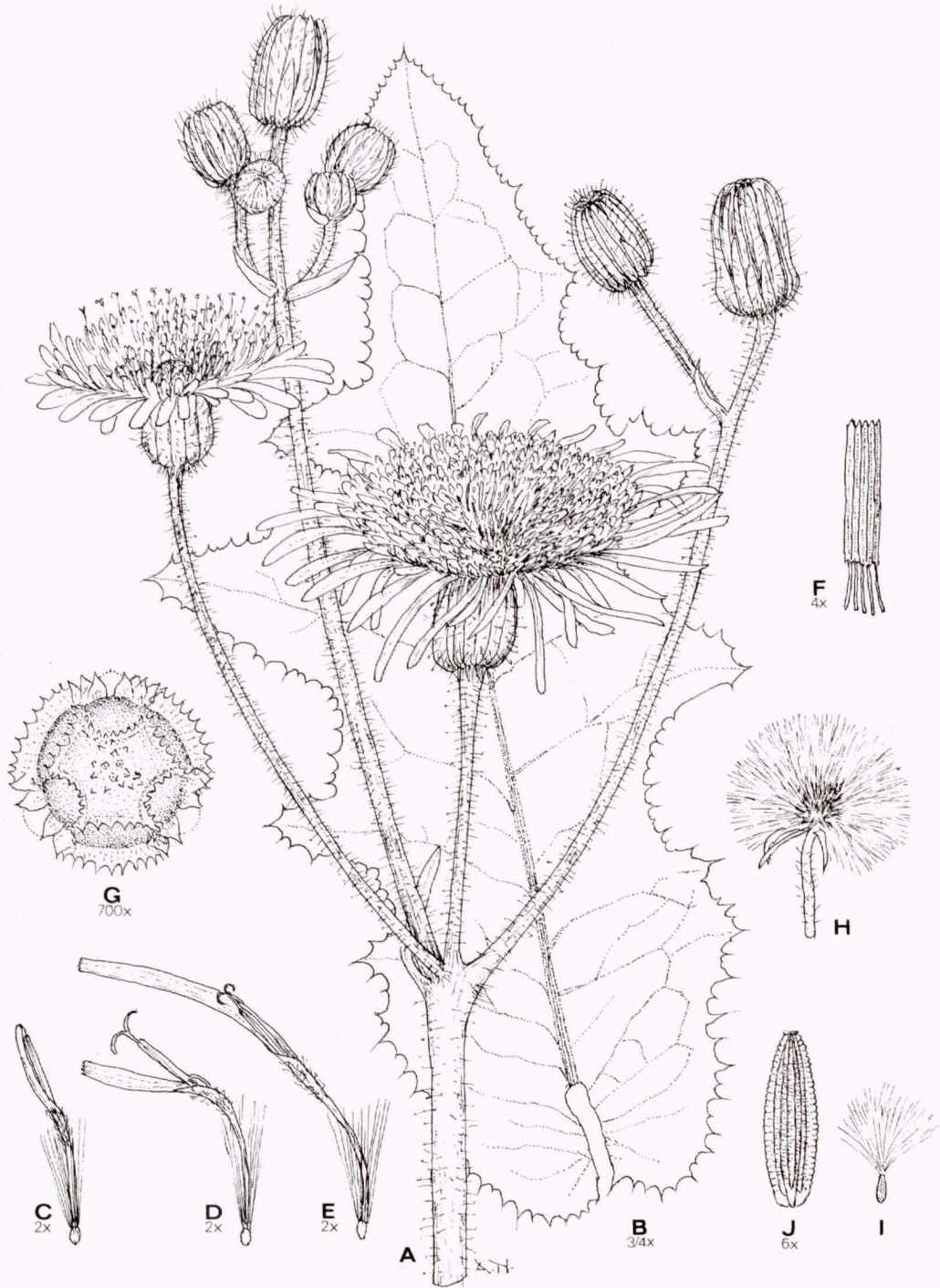
Het buisvormig deel van de bloemkroon is 8-12 mm lang, wel wat lang voor de bijentong, maar als de nectar iets in de buis gaat stijgen kan deze wel worden opgenomen.

Insectenbestuiving noodzakelijk

Hoewel bij zelfbestuiving ook wel zaden kunnen worden gevormd is het voor het vormen van optimaal kiemkrachtig zaad nodig dat kruisbestuiving plaatsvindt. Honingbijen behoren tot de voornaamste bestuivers van de akkerdistel. In een hoofdje komen gemiddeld 30 zaden tot ontwikkeling. De zaden zitten in nootjes, die ruggelings afgeplat zijn en voorzien zijn van ribben met dwarsricheltjes. Aan de nootjes zitten pappusharen, in feite de verdorde bloemkelk, waardoor ze gemakkelijk door de wind kunnen worden meegenomen.

Literatuur

- Schroeder, D. (1973). The phytophagous insects attacking *Sónchus* spp. (Compositae) in Europe. Proc. 3rd Int. Symp. Biol. Control Weeds. Montpellier, France, Commonwealth Inst. Biol. Control Misc. Publ. 8: 89-96.
- Lemna, W.K. and Messersmith, C.G. (1990). The biology of Canadian weeds. 94. *Sónchus arvénsis* L. Can. J. Plant Sci. 70: 509-532.

Akkerdistel (*Sonchus arvensis* L. var. *arvensis*)

A bloeiwijze; B blad; C ontluikende bloem; D bloem in het midden van het hoofdje;

E bloem langs de rand van het hoofdje; F opengeslagen meeldraden; G stuifmeelkorrel (polair); H zaadhoofdje;

I nootje met pappus; J nootje.